

НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Вх. № КН-510-00-37
дата 26.03.2015 г.

РЕКТОРАТ
№ 04-00-65
27.03.2015 г.
гр. София

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
КЪМ 43-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

В отговор на Ваше писмо с изх. № КН-553-09-32 от 13.03.2015 г. и във връзка с разглеждане в НС на проекти за преобразуване на колежи във висши училища, в изпълнение на Стратегията за развитие на висшето образование в България за периода 2014 – 2020г., бихме желали да изразим следното становище:

I. Обща оценка.

Предложението е в противоречие с духа и постановките на Стратегията и приемането му ще доведе до нейното компрометиране и неизпълнение. То противоречи на визията за развитие на българското висше образование и допълнително ще влоши състоянието му.

Основанията ни за това твърдение най-общо се заключават в следното:

1. Може с достатъчна увереност да се предположи, че качеството на обучение, което ще осигуряват новите висши училища няма да е на необходимото равнище. До сега са обучавали при занижени изисквания за качество, в съответствие с факта, че за професионални бакалаври са били приемани младежи, които имат по-ниска начална подготовка и не са били приети в университетите. Освен това те нямат необходимия опит, а може би и МТБ, да обучават в по-високи ОКС;

2. Бъдещите нови висши училища ще разчитат главно (както постъпват и сега) на преподаватели от утвърдените университети или ще назначават пенсионирани такива - практика която не може да продължи дълго;

3. Бъдещите нови висши училища нямат необходимия капацитет за развитие на науката и научните изследвания, което слага отпечатък върху качеството на дейността им като образователни структури;

4. Експанзията на нови висши училища е насочена към дублиране на дейността на вече утвърдени университети с водещи позиции в рейтинговата система по собствените професионални направления;

5. Разкриването на нови висши училища не би било съобразено с проявилите се трайни тенденции у нас, като задълбочаващ се демографски проблем в страната (ниски равнища на раждаемост, младежка емиграция, намаляване и застаряване на населението), намаляващ брой на кандидат студенти, засилваща се конкуренция от чуждестранни университети, недофинансиране на висшето образование и др. При това мрежата от висши

училища у нас значително надвишава средните показатели на редица съпоставими като население и територия страни в ЕС;

6. Потребностите на страната от висшисти, завършили професионални направления, по които ще обучават новите висши училища, се задоволяват от вече утвърдените в тази дейност университети;

7. Експанзията на нови висши училища ще доведе до задълбочаване на негативната тенденция за развитие на академичния състав при силно занижени критерии (предвид липсата на собствени кадри);

8. Разкриването на нови държавни висши училища ще доведе до пренасочване към тях за дублиращи дейности на и без това ограничените финансови средства, които държавата отделя за висшето образование. При това те не са включени в рейтинговата система на професионалните направления и финансирането им по предложения в Стратегията нов подход ще бъде затруднено.

Посочените последици ще доведат до цялостното уронване на престижа на висшето образование в страната.

II. По-конкретно по проекта за преобразуването на Колеж по телекомуникации и пощи – София във Висше училище по телекомуникации и пощи бихме желали да анализираме какъв ще е очакваният ефект от евентуалното му реализиране, които анализи до голяма степен засягат и другите колежи.

1. В раздел II. „АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ 2.1. Обща характеристика на системата” на СРВОРБ въз основа на фактически материал е направен следния извод: „Системата на висшето образование в България обхваща 51 висши училища (37 държавни и 14 частни), в т. ч. 44 университети и специализирани висши училища и 7 самостоятелни колежи. като население и територия”. Чрез това преобразуване на Колежа по телекомуникации и пощи – София във висше училище се създава още едно държавно училище, което ще дублира обучението на студенти по научна специалност „5.3 Комуникационна и компютърна техника”, което се провежда от друг престижен държавен университет с традиции в обучението на инженери с висше образование. Това ще влоши още повече ключовите пропорции преподаватели – студенти (СРВОРБ) поради демографски срив в Република България през последното десетилетие, независимо то нарастването на броя на студентите през последните години.

2. Преобразуването на Колежа по телекомуникации и пощи – София във висше училище е в противоречие с набелязаната мярка в стратегията „**4.2.5. Модернизация и децентрализация на системата за управление и финансиране на висшето образование**”. Предстои „оптимизиране на общия брой на висшите училища - не с административен натиск, а чрез добре обмислени финансови и данъчни лостове” (СРВОРБ). Прилагането на набелязаната в стратегия мярка **4.2.5** изисква дълъг период от време, докато се постигне оптимизиране на общия брой на висшите училища. Това означава, че ако Колежът по телекомуникации и пощи – София се преобразува във висше училище, то държавата се ангажира дълги години с осигуряване и предоставяне на финансов ресурс към образователна организация за конкуриране на вече съществуваща, обучаваща в същото професионално направление, утвърден и с висок престиж държавен университет;

3. „4.2.5. Модернизация и децентрализация на системата за управление и финансиране на висшето образование” определя за приоритет „насърчаването на интеграцията и обединението на висши училища на регионален и предметен принцип /примерът на Белгия, Финландия, Унгария и други страни от ЕС/” а освен това се предвижда в СРВОРБ „Преодоляване на дублирането и разпокъсването на професионалните направления между висшите училища; насърчаване на интеграцията (вкл. създаването на съвместни екипи) при обучението по направления, които съвпадат в рамките на един и същи регион. (Ползата от тази мярка е очевидна: реализиране на икономия на преподавателски състав, намаляване на гастролиращите хабилитирани преподаватели; повишаване качеството на обучението, чрез подобряване на комуникацията преподавател - студент)”.

Преобразуването на Колежа по телекомуникации и пощи – София е в разрез с мярката за преодоляване на дублирането и разпокъсването на професионалните направления между висшите училища в това число насърчаване на интеграцията (вкл. създаване на съвместни екипи) при обучението по направления, които съвпадат в рамките на един и същи регион, поради факта, че Технически Университет – София и Колежа по телекомуникации и пощи – София не само са в един и същ регион, но и географски са разположени в непосредствена близост. Това преобразуване противоречи на част от очакваните резултати по Цел 5 от Стратегията, а именно:

- Брой консолидирани ВУ;
- Изяснен статут на видовете ВУ;
- Ясни и разпознаваеми образователно-квалификационни степени.

4. **Не са коректни, а и в някаква степен неетични някои тези в „Мотивите...” на МС за преобразуване на колежа:**

– Не е вярно посоченото в мотивите, че възможност за продължаване на образованието на професионалните бакалаври „не предлага друго висше училище”. България има 14 висши училища, в които се учи това професионално направление. Образованието на завършилите професионални бакалаври в „бакалавър” може да продължи в най-голямото и авторитетно висше училище по тези науки у нас, Технически университет – София, отстоящ само на 900 м. от колежа. Бъдещите нови висши училища нямат необходимия капацитет за развитие на науката, което слага отпечатък върху качеството на дейността им като образователни структури. Технически университет – София е най-големият учебно-научен комплекс в България в областта на техническите и приложните науки, съхранил в себе си добрите традиции във висшето образование, заложи от неговите създатели. Като първи и най-голям политехнически център, подпомогнал създаването на повечето от висшите технически училища в страната, вече 70 години той дефинира образователните стандарти и въвежда националните приоритети за развитие на инженерното образование и наука. В структурата си включва 14 факултета, като един от най-големите и престижни е **Факултетът по Телекомуникации**. В него вече над 65 години се обучават студенти и докторанти в професионални направления 5.3 Комуникационна и компютърна техника и е на първо място съгласно рейтинговата система. Факултет разполага със съвременна материална база, с достатъчен на брой и с висока компетентност академичен състав, чрез което се гарантира качеството на обучени и научно-изследователската работа. Образователният капацитет на Факултета по телекомуникации е достатъчен да поеме за продължаващо обучение и професионалните бакалаври на Колежа по телекомуникации и пощи.

– Тезата, че няма да са нужни допълнителни средства от държавния бюджет поради запазването на същия институционален капацитет. Същият капацитет, но с една или две години по-дълго обучение поради преминаване от професионален бакалавър към бакалавър или магистър иска нов бюджет.

– Твърди се, че с преобразуването се създават предпоставки чрез сътрудничество с бизнеса да се постигне по-високо качество на висшето образование. Напротив, особено чувствително на сътрудничеството с бизнеса ще се усети преустройството в Колежа по пощи и телекомуникации, който подготвя доказали своята потребност професионалисти, такива, каквито този бранш очаква, цени и използва от много десетилетия. Връзките му с експлоатацията и бизнеса винаги са били сочени като добри образци за подражание. Фокусирайки новото висше училище върху университетската наука, за изграждането на която ще е необходим времеви хоризонт отвъд 2020г. , добре развитото сътрудничество с бизнеса и изградени дейности на сегашните образцови отношения по отношение на адекватна професионална подготовка за бизнеса могат да отслабнат.

5. СРВОРЪ и вертикалната диверсификация на ВО

– Експанзията и масовизацията в световното висше образование, която настъпи в последните десетилетия, е съпроводена и с вертикалната му диверсификация. И това не е случайно – такива са естествените потребности на обществото от образование.

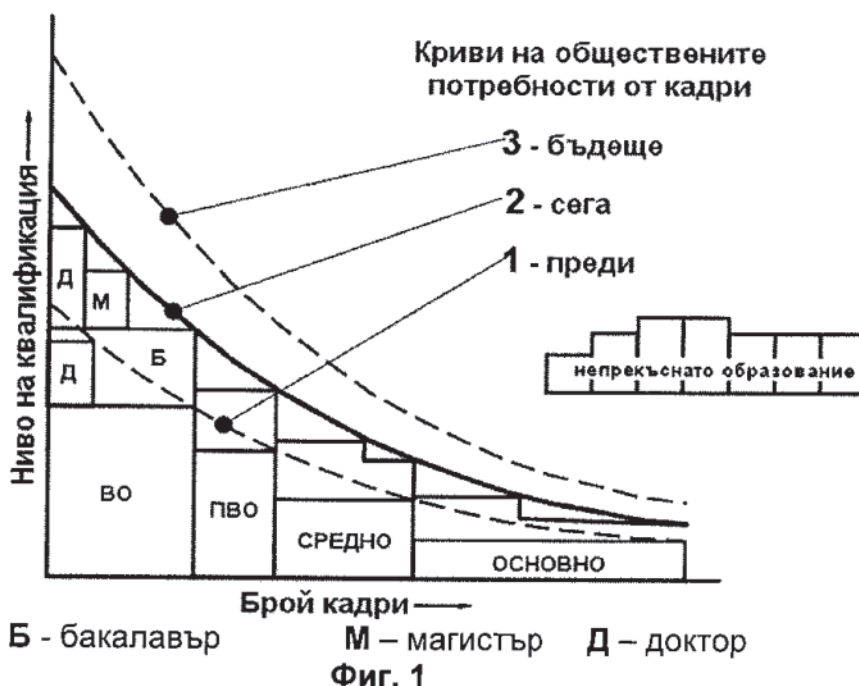
– Макар че за постигне на интелигентния растеж в Стратегия 2020 се изисква все по-високо ниво (виж крива 3) - в ЕС средно 40%, а за България – 36% висше, все пак кривите на произведени висшисти и потребности трябва да са съответни и да се покриват.

– Според Международната стандартна класификация на образованието ISCED са формирани четири типа образование над средно, един от които е ISCED 5B - колежи в системата на висше образование (при нас ниво "професионален бакалавър", а в Националната ни квалификационна рамка, приета от Правителството на ГЕРБ през 2012 г. в изпълнение на Болонските договорености - ниво 6А.);

– Най-силно диверсификацията се изрази именно в ISCED 5B - ниво (това са т.нар. неуниверситетски тип висши училища - по приложни науки, професионални), което вместо да се редуцира, в нарасна световни измерения. В САЩ от общо около 4200 висши училища повече от 2200 са от този тип. Германия има над 130, а в Австрия – над 70 подобни структури и продължават да се увеличават, въпреки известно смущение след въвеждането на бакалавърската и магистърската степен по Болонските договорености. В Германия и Австрия, където тези училища са известни като Fachhochschule, има нов закон (от 2011 г.) за тяхното управление. Във Франция, наред със стотиците от подобен характер на централно и местно подчинение, към университетите има над 450 т.нар. "технологични институти". Само в последните 2 години на 20-ти век във Финландия броят на студентите в университетите нарасна само 7,5%, а в колежаите - 63%.

– У нас от общия прием около 65 000 в колежаите е 3-3,5 хиляди студента с тенденция за намаление. Колежаите подготвя специалисти, най-близо до практиката, но тъй като „не е ясно разпознаваем“, а младите хора, които го предпочитат, са малко, в Стратегията (стр. 33 т. 4) се предвижда „премахване на образователно-квалификационната степен „професионален бакалавър“.

ОБРАЗОВАНИЕТО И ПОТРЕБНОСТИТЕ НА ОБЩЕСТВОТО ОТ КАДРИ /СХЕМА/

– В същото време съществува стремеж „отдолу“, който се подкрепя „отгоре“ колежа да прераснат в университети. При създаването на НАОА през 1996 г. за колежа беше предвидена друга критериална система за оценяване, която изхождаше от презумпцията, че за този тип образование първостепенна е не науката, а близостта до практиката, професионалната реализация, за която толкова се говори днес поради нарастващата ѝ актуалност. Университетите и бизнеса „говорят“ на различни езици, а „ножицата“ между висшето образование и бизнеса, продължава да се разтваря. Така твърдят около 77% от членовете на Българската търговско-промишлена палата (над 50 000), които считат, че знанията, придобивани в български университети не са адекватни на изискванията за трудова реализация.

– За съжаление, това разбиране беше силно размито, а оценъчната система се уеднакви. Вместо водещи професионалисти от модерната практика в тях влязоха професори и доценти от университетите, спомагайки за „разтваряне на ножицата“. Започна масово да преподава в колежа – същата материя, която и в университетите.

– Израз на тази подкрепа „отгоре“ за премахване на тази образователна степен, вместо за нейното стимулиране и развитие, е и Решението на решението на МС от 5.03.2015 за преобразуване на 4 колежа във висши училища

Ректор: ..
проф. дт

